

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1989/7

Karar Sayısı : 1989/25

Karar Günü : 13.6.1989

R.G. Tarih-Sayı :08.10.1989-20306

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Susurluk Kadastro Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 21.6.1987 günlü, 3402 sayılı "Kadastro Kanunu"nın 45. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Orman sınırları içerisinde kalan alanlarda toprak tevzii yoluyla verilen yerler (işlemleri tamamlanmamış olsa dahi) başka bir şart aranmadan hak sahipleri adına tespit ve tescil edilir." hükmünün, Anayasa'nın 44. ve 169. maddelerine aykırılığı nedeniyle iptali istemidir.

I- OLAY :

Davacı, 29.9.1987 de Mahkeme kalemine havale edilen 8.9.1987 günlü dilekçesinde; Hazine adına kayıtlı iken 4753 sayılı Yasa gereği Toprak Tevzi Komisyonu'nca adına tahsis ve tescil edilen 10750 m² yüz-ölçümündeki tarlayı, 30 yılı aşkın bir süreden beri bir bölümünde tarım yaparak, bir bölümünde de kendiliğinden çıkan ağaç, filiz ve fidanlarını koruyarak ve 6831 sayılı Orman Yasası'nın değişikliğinden önceki 116. maddesinin elverişli olması nedeniyle emek verip yetiştirdiği ağaç ve ağaççıklarla yakacak gereksinimini karşılayarak kullandığını, bu ağaçların şimdi de bulunduğunu, arazisinin devletleştirmeyeyle bir ilgisi olmadığını anlattıktan ve Orman Yasası'nın 57., 63., 64. ve diğer maddeleriyle ağaç yetiştirmeye özendirip ücretsiz fidan ve yer verdiğini, yüzölçümü 30.000 m² den küçük, ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerleri orman saymadığını belirttikten sonra, yetiştirdiği ağaççıkların bulunduğu taşınmazının 5050 m² yüzölçümündeki bölümünün Orman Kadastro Komisyonu'nca orman sayılıp devlet ormanı olarak sınırlandırıldığını, böylece mülkiyet hakkının zedelendiğini, bir an için orman sayılsa bile Orman Yasası'nın 59. maddesindeki "Hususi ormanlara ilişkin hükümlerin uygulanması" ile Yasa'nın 7. maddesi uyarınca Komisyonun devlet ormanı olarak değil, adına tescil yapması gerektiğini, taşınmazın yüzölçümünün 3000 m² den küçük olduğunu ileri sürerek sınırlandırma karar ve tutanaklarına itiraz etmiş, 3402 sayılı Yasa'nın 45. maddesine dayanarak Komisyon Kararının iptaliyle sınırların değiştirilmesini istemiş, yerinde gerekli keşifleri yaparak teknik bilirkişileri dinleyen ve taşınmazın devlet ormanı niteliğini saptayan Yerel Mahkeme, davalı Orman idaresi temsilcisinin 25.10.1988 günlü dilekçesinde gerekçelerini açıkladığı Anayasa'ya aykırılık savının ciddi olduğu kanısına vararak 3402 sayılı Kadastro Yasası'nın 4-5. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan yukarıdaki hükmün iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ:

A. İptali istenen Yasa Kuralı:

21.6.1987 günlü, 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun, iptali istenilen hükmün yer aldığı üçüncü fıkrayı da içeren 45. maddesi şudur:

"Madde 45.- (Birinci fıkra, Anayasa Mahkemesi'nin 1.6.1988 günlü, Esas: 1987/31, Karar: 1988/13 sayılı kararıyla iptal edildi.)

(ikinci fıkra, Anayasa Mahkemesi'nin 1 .6.1988 günlü, Esas: 1987/31, Karar: 1988/13 sayılı kararıyla iptal edildi.)

Orman sınırları içerisinde kalan veya orman dışına çıkarılan alanlarda tapulu yerlerle iskân suretiyle veya toprak tevzii yoluyla verilen yerler (işlemleri tamamlanmamış olsa dahi) başka bir şart aranmadan hak sahipleri adına tespit ve tescil edilir.

(Bu fıkradaki "tapulu yerlerle" ibaresi 1.6.1988 günlü, Esas: 1987/31, Karar: 1988/13 sayılı; "İskân suretiyle veya" ibaresi de 14.3.1989 günlü, Esas: 1988/35, Karar: 1989/ 13 sayılı; Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edildi.)

6831 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu gereğince belirtilen turizm alanlarında, Orman Kanunları hükümlerine göre tahsis edilen yerlerde ve imar planlarının kapsadığı alanlarda kalan taşınmaz mallar hakkında yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz."

B. Dayanılan Anayasa Kuralları:

1- "Madde 44.- Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır. Kanun, bu amaçla, değişik tarım bölgeleri ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini tespit edebilir. Topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlanması, üretimin düşürülmesi, ormanların küçülmesi ve diğer toprak ve yeraltı servetlerinin azalması sonucunu doğuramaz.

Bu amaçla dağıtılan topraklar bölünemez, miras hükümleri dışında devredilemez ve ancak dağıtılan çiftçilerle mirasçıları tarafından işletilebilir. Bu şartların kaybı halinde, dağıtılan toprağın Devletçe geri alınmasına ilişkin esaslar kanımla düzenlenir."

2- "Madde 169.- Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.

Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz. Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir ve işletilir. Bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasî propaganda yapılamaz; münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz.

Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz."

IV- İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi içtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Mahmut C. CUHRUK; Yekta Güngör ÖZDEN, Necdet DARICIOĞLU, Muammer TURAN, Mehmet ÇINARLI, Servet TÜZÜN, Mustafa ŞAHİN, İhsan PEKEL, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER ve Erol CANSEL'in katılmalarıyla 28.2.1989 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, 14.2.1989 günlü kararla saptanan eksiklikler nedeniyle geri çevrildikten sonra tamamlanarak yeniden gönderilen dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, sınırlama sorununun esasla birlikte ele alınmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ:

İşin esasına ilişkin rapor, başvurma kararı ve ekleri, iptali istenen yasa ile itiraza dayanak yapılan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ve öbür yasama belgeleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Sınırlama Sorunu:

İlk inceleme kararı gereğince önce, sınırlama sorunu üzerinde durulmuştur. 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 45. maddesinin itiraz konusu hükmü de içeren üçüncü fıkrası, Anayasa Mahkemesi'nin 20.8.1988 günlü, 19905 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1.6.1988 günlü Esas 1987/ 31, Karar 1988/ 13 sayılı ve henüz yayımlanmamış bulunan 14.3.1989 günlü, Esas 1988/ 35, Karar 1989/ 13 sayılı iptal kararlarından sonra, "Orman sınırları içerisinde kalan veya orman dışına çıkarılan alanlarda... toprak tevzii yoluyla verilen yerler (işlemleri tamamlanmamış olsa dahi) başka bir şart aranmadan hak sahipleri adına tespit ve tescil edilir." biçimini almıştır, itiraz yoluna başvuran Mahkeme, yukarıya olduğu gibi alınan üçüncü fıkradaki "...veya orman dışına çıkarılan..." ibaresini iptal isteminin kapsamı dışında bırakmış, yalnız "Orman sınırları içerisinde kalan alanlarda "toprak tevzii yoluyla verilen yerler"e ilişkin hükmün iptalini istemiştir. Bu durumda, başvuru ve istek doğrultusunda iptal kararı verilirse, zorunlu olarak, "... orman dışına çıkarılan" alanlarda toprak tevzii yoluyla verilen yerlerle ilgili hükmün de iptali sonucu doğacak, böylece üçüncü fıkra, başlıbaşına hiçbir anlam taşımayan "... veya orman dışına çıkarılan ..." ibaresi kalacaktır, itiraz konusu hükmün "Orman sınırları içerisinde kalan ..." ibaresinden sonraki bölümü itirazın kapsamı dışındaki "... orman dışına çıkarılamaz." alanlarla da doğrudan bağlantılı bulunduğundan, buna ilişkin incelemenin bu bağlantı gözönünde tutularak, sınırlamaya gidilmeksizin yapılması gerekmektedir.

B. 3402 Sayılı Yasa'nın 45. Maddesinin Üçüncü Fıkrasındaki itiraz Konusu Hükmün Anayasa'ya Aykırılığı Sorunu:

1- Anayasa'nın 44. Maddesi Yönünden inceleme:

Topraksız ya da yeterli toprağı bulunmayan, çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlanması amacıyla gerekli önlemlerin alınacağını öngören Anayasa'nın 44. maddesi, bu görevin yerine getirilmesinin, üretimin düşürülmesi, ormanların küçülmesi, diğer toprak ve yeraltı servetlerinin azalması sonucunu doğurmayacağı da belirtmektedir, itiraz konusu ibare orman olan yerin dağıtılması durumunda da, bu işlemin ortadan kaldırılarak dağıtılan yerin yeniden orman sınırları içerisine alınmasını önlemektedir. Bu yönüyle, dolaylı da olsa, ormanların küçülmesine neden olan ibare Anayasa'ya aykırı düşmektedir.

Kaldiki, Anayasa'nın 44. maddesi devleti, toprağın erozyonla kaybedilmesini önlemek amacıyla gerekli önlemleri almakla görevlendirmiştir. Daha önce orman olan yerlerin erozyonla yitilmesi büyük olasılık taşımaktadır. Devletin, kendi malı olmayan taşınmazlar içinde önlem alabileceği düşünülebilirse de, malikinin izni olmadan gerçek kişilerin (ve özel hukuk tüzelkişilerin) taşınmazları için önlemler uygulaması güçlükler yaratabilir, itiraz konusu ibare bu nedenle de Anayasa'nın 44. maddesine aykırıdır.

2- Anayasa'nın 169. Maddesi Yönünden inceleme:

Toprak dağıtımına konu olan yerler, 4753 sayılı Yasa'yla bu Yasa'dan önceki, aynı amaca yönelik talimatnameler uyarınca kişilere verilmişlerdir. 3402 sayılı Yasa'nın incelenmekte olan ibaresi bu tür yerleri, orman olduklarına bakılmaksızın, dağıtıldığı kişilere vermekte, onlar adına tespit ve tescili öngörmektedir.

Anayasa'nın 169. maddesinin ikinci fıkrasının ilk tümcesi, "Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz" açıklığıyla, orman sayılan bir yerin özel mülkiyete geçirilmesini kesin olarak yasaklamaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin 20.8.1988 günlü, 19905 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1.6.1988 günlü, Esas 1987/31, Karar 1988/13 sayılı kararında da belirtildiği üzere orman olan yerlerin dağıtımı geçersizdir, işlemleri tamamlanmış olsa bile Anayasa'nın 169. maddesi karşısında özel mülkiyet konusu yapılması olanaksızdır.

itiraz konusu ibare, ayrıca, Anayasa'nın 169. maddesinin dördüncü fıkrasına karşın orman sınırlarında daraltmaya neden olduğu için de Ana-yasa'ya aykırıdır. Sözü edilen fıkradaki koşulları taşımayan yerlerin, toprak dağıtımı yoluyla, kişilere bırakılması açıkça orman sınırlarının daraltılması sonucunu doğurmaktadır.

Bu nedenlerle, "Orman sınırları içerisinde kalan..." ibaresi iptal edilmelidir.

Servet TÜZÜN ve Erol CANSAL bu görüşe katılmamışlardır.

C. Yukarıdaki ibarenin iptali, bu ibareden sonra gelen "... veya ..." bağlacını gereksiz kılmaktadır. Bağlayacağı bir tümce ya da yan tümce kalmayınca bağlacın varlığı yararsızdır. İptaline karar verilen ibare ortadan kalkınca onu sonraki ibareye bağlayan bağlaç da kaldırılmalıdır.

Bu nedenle, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesi gereğince, iptal edilen ibareden sonra gelen "... veya ..." bağlacı da iptal edilmelidir.

VI- SONUÇ:

21.6.1987 günlü, 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 45. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Orman sınırları içerisinde kalan ... alanlarda ... toprak tevzii yoluyla verilen yerler (işlemleri tamamlanmamış olsa dahi) başka bir şart aranmadan hak sahipleri adına tespit ve tescil edilir" hükmüne yönelik incelemenin;

A. İtiraz konusu hükmün "Orman sınırları içerisinde kalan ..." ibaresinden sonraki bölümü, itirazın kapsamı dışındaki "... orman dışına çıkarılan ..." alanlarla da bağlantılı bulunduğundan, bu bağlantı göz-önünde tutularak, sınırlamaya gidilmeden yapılmasına oybirliğiyle,

B. Böylece yapılan inceleme sonunda "Orman sınırları içerisinde kalan" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Servet TÜZÜN ile Erol CANSEL'in karşıoyları ve oyçokluğuyla,

C. Yukarıdaki ibarenin iptali, bu ibareden sonra gelen "... veya ..." bağlacının da uygulanmaması sonucunu doğurduğundan, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesi gereğince "... veya ..." bağlacının da IPTA-LİNE oybirliğiyle,

13.6.1989 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mahmut C. CUHRUK	Yekta Güngör ÖZDEN	Necdet DARICIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Muammer TURAN	Mehmet ÇINARLI	Servet TÜZÜN
Üye	Üye	Üye
Mustafa ŞAHİN	İhsan PEKEL	Selçuk TÜZÜN
Üye	Üye	
Ahmet N. SEZER	Erol CANSEL	

KARŞIOY YAZISI

Anayasa Mahkemesi'nin 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 45. maddesinin üçüncü fıkrasındaki:

"Orman sınırları içerisinde kalan veya orman dışına çıkarılan alanlarda toprak tevzii yoluyla verilen yerler (işlemleri tamamlanmamış olsa dahi) başka bir şart aranmadan hak sahipleri adına tescil edilir" fıkrasındaki "Orman sınırları içerisinde kalan veya" ibaresini iptal eden çoğunluk görüşüne, Yüksek Mahkeme'nin 25 Ağustos 1989 tarih ve 20263 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış olan E. 1988/ 35, K. 1989/ 13 sayılı ve 14.3.1989 tarihli, 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 45. maddesinin üçüncü fıkrasındaki "..... iskân suretiyle" ibaresini Anayasa'ya aykırı bularak iptal eden kararına karşıoy yazımızın orman içinde tevzi

Esas Sayısı : 1989/7
Karar Sayısı : 1989/25

edilmiş, orman sayılmayan topraklar bakımından da geçerli olan kısmına (S. 25-38) yollama yaparak, aynı gerekçelerle katılmıyoruz.

Üye

Servet TÜZÜN

Üye

Servet TÜZÜN